

**Anttila–Pornainen voimajohtolinjan
arkeologinen inventointi**

9.–11.10.2007

MUSEOVIRASTO
Arkeologian osasto
Riikka Mustonen 2007

TIIVISTELMÄ JA ARKISTOTIEDOT

Anttila–Pornainen voimajohtolinjan inventointi

Porvoon Energia Oy suunnittelee voimajohtolinjan rakentamista Porvoon Anttilasta Pornaisiin. Uusi linja on 12 km pitkä ja se on suunniteltu kulkemaan lähes koko pituudeltaan Fingridin Loviisasta Hyvinkäälle kulkevan voimajohtolinjan rinnalla. Suunnitellun linjan alueelta ei ole tunnettu kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta Museovirasto halusi varmistaa, että erityisesti linjan läheisyydessä oleva Pornaisten Uusitalon kivikautinen asuinpaikka ei joudu vaaraan, kun linjaa aletaan rakentaa. Museovirastossa päätettiin, että linjalla suoritetaan inventointi, jossa etsitään uusia muinaisjäännöksiä voimajohtolinjauksen alueelta ja selvitetään Uusitalon kivikautisen asuinpaikan laajuus. Porvoon Energia Oy rahoitti kolmen päivän maastotutkimukset esi- ja jälkitöineen.

Inventoijana toimi Riikka Mustonen. Maastotyöt tehtiin 9.–11.10.2007. Tämän lisäksi yksi päivä käytettiin inventoinnin esitöihin ja kolme päivää jälkitöihin. Jälkityöt tehtiin 4.–6.2.2008.

Inventoija:	Riikka Mustonen
Löydöt:	KM 36963
Kenttätyöaika:	9.–11.10.2007
Peruskartat:	2043 11 Nickby ja 2043 12 Pornainen
Tutkimuskustannukset:	Porvoon Energia Oy
Kustannusarvio:	2400 €
Kirjeenvaihto:	266/304/2007
Tutkimusraportti:	Riikka Mustonen 6.2. 2008 Museoviraston arkeologian osaston arkisto

Sisällys:

Johdanto	1
Voimajohtolinjauksen topografia	1
Inventoinnin tavoitteet ja menetelmät	1
Inventoinnin tulokset	2
Kohteet	4
Pornainen Uusitalo, kivikautinen asuinpaikka	4
Yhteenveto	5
Liitteet:	
Uusitalon kartta, mk 1:5000	
Suunnitelmapakartta, mk 1:20 000	

JOHDANTO

Porvoon Sähköverkko Oy suunnittelee 110 kV:n voimajohtohanketta välille Anttila–Pornainen. Linjasta tehtiin lausuntopyyntö Museovirastolle 26.6.2007. Varsinaisella linjauksella ei ole ennestään tunnettuja muinaisjäännöksiä, mutta sen läheisyydessä on kivikautisia asuinpaikkoja. Rakennustöiden katsottiin uhkaavan erityisesti Pornaisten Uusitalon kivikautisen asuinpaikan säilymistä. Museovirasto päätti, että linjauksella suoritetaan muinaisjäänösinventointi, jonka tarkoituksena on etsiä uusia muinaisjäänöskohteita ja selvittää Uusitalon asuinpaikan laajuus. Porvoon Sähköverkko Oy tilasi 27.7.2007 Museovirastolta kolmen päivän pituisen maastoinventoinnin. Allekirjoittanut suoritti maastotyön 9.10.–11.10. 2007.

VOIMAJOHTOLINJAUKSEN TOPOGRAFIA

Suunnitellun linjauksen pituus on noin 12 kilometriä. Se kulkee noin 10 kilometrin matkan olemassa olevan Fingridin Loviisan ja Hyvinkään välillä kulkevan 400 kV:n voimajohdon rinnalla, Porvoon Anttilasta Pornaisten Seissapuuhun ja kääntyy sitten kohti Murtoa. Anttilassa maasto on kallioinen. Andersbölentien pohjoispuolella linjaus kulkee peltojen poikki Porvoon ja Sipoon kuntien rajaa pitkin. Kun linja siirtyy Pornaisten kunnan puolelle alkaa Holstasbergenin kivikkoinen kallioalue ja soinen Kylmäkorven alue. Laukkoskenniitty on taas alavampaa peltoaluetta. Tämän jälkeen on vaikeakulkuinen suo ja kallioalue, jossa korkeuserot ovat suuria. Linja päättyy Mäkelän peltoalueen jälkeen louhokselle.

INVENTOINNIN TAVOITTEET JA MENETELMÄT

Inventointiin valmistauduttiin keräämällä arkeologian osaston topografisesta arkistosta tiedot voimajohtolinjauksen läheisyydestä löytyneistä tunnetuista muinaisjäänöksistä ja irtolöydöistä sekä alueen aikaisemmista tutkimuksista. Petro Pesonen on inventoinut Pornaisten kunnan alueen 1998–1999. Sirkka-Liisa Seppälä on inventoinut Porvoon kaupungin ja maalaiskunnan alueen 1994. Sipoon tutkimukset ovat kaikkein tuoreimmat. Satu Koivisto suoritti kunnan perusinventoinnin 2007.

Suurin osa linjauksen lähialueen muinaisjäänöksistä on kivikautisia asuinpaikkoja. Ne keskittyvät Mustijoen varrelle ja Laukkosken kylään. Kunnista tunnetaan muutamia esihistoriallisia rökkiökohteita ja historiallisia kohteita, kuten tervahautoja, mutta ne eivät sijoitu linjan läheisyyteen.

Lähinnä linjaa ovat Pornaisten Uusitalon asuinpaikka ja Pornainen Koivulehto 2 -niminen irtolöytökohde ja Sipoon Leikärin kivikautinen asuinpaikka. Kohteista tehdyt löydöt näkyvät oheisessa taulukossa.

Kohde, Muinaisjäännösnumero	Löytönumero	Löydöt
Pornainen Uusitalo 611 01 0019	KM 31200, Diar. 25.11.1998	4 kvartsi-iskosta
Pornainen Koivulehto 2 611 04 0069	KM 31213, Diar. 25.11.1998	2 kvartsi-iskosta
Sipoo Leikär 753 01 0025	KM 15510, Diar. 29.9.1962 Sipoon kotiseutumuseossa Sipoon kotiseutumuseossa Sipoon kotiseutumuseossa	kourutaltoa reikäkivi kivikirves kivitalta

Kohteet on merkitty punaisilla pisteillä kertomuksen liitteenä olevaan linjakarttaan.

Koko linjaukselta etsittiin uusia esihistoriallisia ja historiallisia kohteita. Porvoon Energia Oy:n mukaan uuden voimalinjan leveys on vanhan johdon rinnalla 23 metriä ja uudella reitillä 26 metriä. Linjan reunavyöhykkeiltä poistetaan 10 metrin leveydeltä pitkät puut ja rakennusvaiheessa alueella liikutaan raskailla koneilla. Inventoinnissa pyrittiin tarkastamaan maastoa linjauksen varrella ainakin 50 metrin leveydeltä, jotta tutkimukset kattaisivat riittävän laajan alueen. Linjan pylväspaikat selviävät kokonaan vasta lopullisessa rakennussuunnitelmassa, joten inventointia ei voinut keskittää niiden sijaintipaikoille. Inventoinnissa käytiin läpi koko voimajohtoreitti, vaikeakulkuisia kallioita ja soita lukuun ottamatta.

Pornaisten Uusitalon asuinpaikan laajuutta selvitettiin kaivamalla 0,5 x 0,5 m:n kokoisia koekuoppia ja pienempiä lapionpistoja sekä etsimällä kynnyksistä peltolohkoista merkkejä asuinpaikasta. Huomiota kiinnitettiin myös Koivulehto 2:n ja Leikärin kohteiden ympäristöön.

INVENTOINNIN TULOKSET

Linjaukselta ei löydetty uusia, ennestään tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Pornaisten Uusitalon asuinpaikan tutkimuksista kerrotaan kohdekuvauksessa sivulla 4. Koivulehdon irtolöytöpaikka sijaitsee Uusitalon asuinpaikasta 540 m kaakkoon. Petro Pesosen vuoden 1998 inventoinnissa havaitsemien kvartsien (KM 31213) löytöpaikka sijaitsi linjauksesta hieman koilliseen. Nyt pellostä ei löytynyt mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa.

Leikärin pelto Andersböleen menevän tien ja rautatien välissä oli niitetty ja pelto oli täynnä lyhyitä korsia, jotka vaikeuttivat pintapöimintää. Traktorin renkaanurien kohdalla maa oli

paremmin näkyvissä. Pellostä löytyneiden kiviesineiden lisäksi Satu Koivisto havaitsi vuoden 2007 inventoinnissa pellossa pii- ja kvartsi-iskoksen sekä palaneita kiviä. Löydöt keskittyvät pellon länsiosaan. Voimajohtolinjauksen kohdalla pellostä ei löytynyt mitään arkeologisesti merkittävää.

KOHTEET:

Pornainen Uusitalo

Muinaisjäännösnumero:	611 01 0019
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Ajoitus:	kivikautinen
Rauhoitusluokka:	2
Peruskartta:	2043 12 Pornainen
Peruskoordinaatit:	x = 6702 80–82, y = 2573 95–2574 07, z = 38–40 m mpy
Sijainti:	Pornaisten kirkosta 5,3 km etelälounaaseen
Kylä:	Laukkoski
Tontti:	611-406-10-68 Uusitalo (om. Laine Pentti, Rinnenmäentie 181, 07150 Laukkoski)
Aikaisemmat tutkimukset:	Petro Pesonen 1998, inventointi, kohde 19
Aikaisemmat löydöt:	KM 31200 (4 kvartsi-iskosta) Diar. 25.11.1998

Havainnot:

Vuoden 1998 inventoinnissa kohteen sijainti on määritelty Laukkoskenniityn peltoalueen pohjoislaidalle. Löytöalue on peltosarojen yläpäässä, muinaisen rantatörmän päällä ja kooltaan noin 125 x 25 m.

Pesonen on ajoittanut kohteen mesoliittiseksi. Ancyclus-järven ja Litorina-meren vedenpinnan vaihtelut eivät ole ulottuneet asuinpaikalle ja tämän perusteella Pesonen ajoittaa sen välille 7750–7600 calBC. (Pesonen 2000: 6–7)

Pornaisten Uusitalon muinaisjäännöskohteessa pellon yläreunaan ja hieman metsän puolelle tehtiin 10 pientä koekuoppaa tai lapionpistoja. Maaperä oli hyvin savista peltomultaa eikä koekuopista tullut löytöjä. Kulttuurikerroksesta ei myöskään havaittu merkkejä. Osa peltokaistaleista kasvoi heinää, mutta pellolla oli myös kynnettyjä kaistaleita, joiden pinna saattoi tehdä löytöjä. Kvartsi-iskoksia löytyi voimajohtolinjauksen alueelta Pesosen määrittelemän asuinpaikka-alueen lounaispuolelta, muinaisen rantatörmän alapuolelta. Kvartsien läheisyydestä löytyi myös harmaasta liuskeesta valmistettu tasataltta (KM 36963, Diar. 1.11.2007). Havaintojen perusteella asuinpaikka on siten laajempi kuin aikai-

semmin on tiedetty. Muinaisjäännösalueen uusi rajausta ja esineiden löytökohtat on merkitty kertomuksen liitteenä olevaan Uusitalon karttaan.

DG 18

Pornaisten Uusitalon asuinpaikka-alue, Loviisa-Hyvinkää voimalinja kuvassa vasemmalla, kuvattu idästä

YHTEENVETO

Ainoat merkit muinaisjäännöksestä voimajohtolinjauksen alueella löytyivät Pornaisten Uusitalon asuinpaikalta. Asuinpaikka osoittautui olevan aiemmin tiedettyä laajempi.

Museovirasto antoi 23.10.2007 lausunnon (Dnro: 266/304/2007), jonka mukaan Porvoon Energia Oy:n on pyydettävä lausunto Museovirastolta rakennussuunnitelmasta mm. pylväiden sijoittamispaikoista ja jos asuinpaikan suojelua ei pystytä rakennettaessa turvaamaan, on paikalla tehtävä muinaismuistolain (295/63) edellyttämät tutkimukset.

Helsingissä 6.2.2008

Riikka Mustonen

Lähteet:

Petro Pesonen, 2000. Pornaisten arkeologinen inventointi 1998–1999. Inventointikertomus. Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa.

Anttila-Pornainen voimajohtolinjan inventointi

Riikka Mustonen 2007

Pornainen Uusitalo

- Koekuoppa (löydötön)
- Kvartsi-iskos
- Liusketalta

